

Arkivnr: 2017/1228-23

Saksbehandlar: Hege Bugge Gjerdevik Osebakken

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		07.05.2019
Utval for opplæring og helse		14.05.2019
Fylkesutvalet		29.05.2019
Fylkestinget		12.06.2019

Auka gjennomføring og fleire ut i lære - erfaringar og tilrådingar

Samandrag

Fylkestinget gjorde 12.12.2018 vedtak i sak PS 120/2018:

«Fylkestinget ber om evaluering av prosjektet, før det vert teke ei slutning om å innføre tiltaket som permanent ordning.»

«Auka gjennomføring - fleire ut i lære», prosjekt med fem yrkesfaglege koordinatorar (YFK) på seks yrkesfaglege skular. Formidlingstal frå prosjektskulane viser ein auke i formidla lærlingar samanlikna med førre året.

Evaluering er gjennomført av Forsking, internasjonalisering og analyse (FIA), medlemmer frå styringsgruppa, skulane i prosjektet og dei yrkesfaglege koordinatorane. Det vil i saksutgreiinga verte fokusert på kva vi har lært og observert i prosjektet og korleis skuleeigar kan bevare god læring og korleis denne kan kome andre skular til gode.

Prosjektet har gjennomført ei rekke aktivitetar og utvikla verktøy som har bidrege til eit tettare samarbeid mellom skule og arbeidsliv. Arbeidet med å etablere ei forståing for ei heilskapleg fag- og yrkesopplæring i Hordaland er på rett veg.

Prosjektet skal gå ut 2019. Metodar og verktøy set elevar og lærlingar i sentrum og har nytteverdi for skuleeigar. Saka har særleg merksemd på erfaring, evaluering og funn. Verktøy som er utvikla i prosjektet og tilråding i det vidare arbeidet kjem fram i eige avsnitt.

Avdeling for opplæring og kompetanse i Vestland fylke har som målsetting mellom anna å sikre nærleik til elevar, lærlingar, lærebedrifter/opplæringskontor, skular og andre brukarar. Eleven og lærlingen er difor sett i sentrum i den nye organiseringa av sektoren. Gjennom rettleiingseiningar ute i fylket vil skular, lærebedrifter og opplæringskontor bli følgt opp, og det er stor merksemd på det 4-årige løpet og kva som må til for å lukkast med heile den vidaregåande opplæringa. Læring i prosjektet «Auka gjennomføring – fleire ut i lære» vil vere viktig å ta med vidare.

Økonomi: Lønsmidlar, kostnader til reise m.m. vil utgjere om lag 5,6 millionar for 2020. Av desse utgjere statlege midlar 1,1 millionar løyvd i 2019, 2020 og 2021. Tiltaket vert styrka med ein stilling med særleg merksemd i Bergen.

Klima: Ingen effekt

Folkehelse: Helsedirektoratet peikar på at utdanning er lokalt folkehelsearbeid. Utdanning påverkar kva for levekår ein får og korleis ein kan møte helsebelastande og helsefremjande faktorar gjennom livet. I tillegg vert dei psykologiske trekka påverka, som igjen gir styrka helse. Helsedirektoratet understrekar ein klar årsakssamanheng mellom utdanning og helse. (Kjelde: Helsedirektoratet, «Utdanning og helseulikheter»).

Regional planstrategi: Regional plan for kompetanse og arbeidskraft 5.3 Dimensjonering av yrkesutdanninga - HFK er tillagt eit særskilt ansvar for dette i planen, men oppgåva må løysast gjennom det etablerte trepartssamarbeidet i fylket, der alle gjer ein jobb for å nå målet. I tillegg må aktørane lokalt ta eit større ansvar, både dei vidaregåande skulane, kommunane og lokalt næringsliv. Gode prognosar og analysar vil her vere påkravd. HFK har fleire verkemiddel på dette feltet. Gjennom yrkesfagkoordinatorar ved skulane, samarbeidsavtalar mellom skulane og bedriftene i regionen og støttetiltak til bedriftene sikrar vi at flest mogleg lærlingar gjennomfører utdanninga.

Forslag til innstilling

1. Skulane får ansvar for elevane i overgangen til lære. Elevane som går ut i frå Vg2 skal vere kvalifiserte fagleg og sosialt og ha dei kvalifikasjonane arbeidslivet etterspør og med det vere tilsettingsklare for lære plass.
2. Det må settast av ressursar som kan støtte skulane i arbeidet med å implementere og gjennomføre aktivitetar i høve til formidlingsarbeidet mot lære plass etter Vg2.
3. Dei system og det verktøy som er utvikla gjennom prosjektet «Auka gjennomføring – fleire ut i lære», skal implementerast i skulane for å systematisere skulane sitt arbeid med identifisering, kartlegging og oppfølging (IKO) fram mot lære plass

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Bjørn Lyngedal
fylkesdirektør opplæring

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 08.04.2019

Gjennom arbeidet til dei fem yrkesfaglege koordinatorane (YFK) ved seks av dei yrkesfaglege skulane og eit systematisk arbeid på prosjektskulane sikrar vi ei heilskapleg fag- og yrkesopplæring i Hordaland. Det er utvikla eit tettare samarbeid mellom skulane og arbeidslivet, og prosjektet har utvikla nye måtar å arbeide med ungdomane på for å sikre deira veg til læreplass.

System og metodar som er utvikla må implementerast på alle dei yrkesfaglege skulane etter prosjektperioden. Slike system og metodar som er utvikla vil kunne gje varig effekt slik at fleire elevar skal kunne få seg læreplass.

Hordaland fylkeskommune kan med dette vise at ein har ein tydeleg strategi for korleis ein arbeider med den enkelte ungdom som byrjar på ei fagutdanning; ei heilskapleg 4-årig opplæring for alle som vel yrkesfagleg utdanning.

Tal overgang til lære, - prosjektskulane så langt mogleg i prosjektperioden

Statistikk kjelde, Hjernen og hjertet 23.10

Slåtthaug	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015- 2016	170	37,1 (63)	22,4 (38)
2016-2017	151	51,7 (78)	15,9 (24)
2017-2018	189	43,4 (82)	17,5 (33)

Sotra	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015-2016	149	46,3 (69)	24,8 (37)
2016-2017	144	38,9 (56)	24,3 (35)
2017-2018	143	46,9 (67)	25,2 (36)

Stord	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015-2016	125	28,8 (36)	22,4 (28)
2016-2017	129	36,4 (47)	30,2 (39)
2017-2018	104	51,9 (54)	16,3 (17)

Voss gymnas	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015-2016	Ingen data		
2016-2017	Ingen data		
2017-2018	56	23,2 (13)	46,4 (26)

Voss vg. skule	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015-2016	Ingen data		
2016-2017	Ingen data		
2017-2018	154	25,3 (39)	17,5 (27)

Årstad vg. skule	Elevar Vg2	% i lære	% påbygg Vg3
2015-2016	348	27,3 (95)	20,7 (72)
2016-2017	306	25,2 (77)	20,9 (64)
2017-2018	350	26,6 (93)	22,0 (77)

Søkjarmønsteret i prosjektskulane 2019

Søkjartala for 2019 syner ein auke av elevar som søker overgang til Vg3 lære/Vg3 i skule, og det er og ein nedgang i elevar som søker seg til påbygg Vg3.

Søkjarar vår 2019					
	tal elevar	Læreplass og Vg3 i skule	%	Påbygg Vg3	%
Slåtthaug vgs	175	126	72 %	30	17 %
Sotra vgs	152	116	76 %	29	19 %
Stord vgs	90	75	83 %	9	10 %
Voss gymnas	48	17	35 %	30	63 %
Voss vgs	77	58	75 %	9	12 %
Årstad vgs	221	140	63 %	47	21 %

Funn og evaluering

Prosjektet har gjennom strukturerte prosessar gjennomført ei rekke aktivitetar og utvikla verktøy som har bidrege til eit tettare samarbeid mellom skule og arbeidsliv.

For å lukkast med auka gjennomføring er suksesskriteriet å få eleven inn på lærekontrakt. Nasjonale og lokale tal viser at lærlingar har ein fullføringsgrad med fag- eller sveinebrev på yrkesfag på 83% (kull 2012, kjelde Udir). Når elevane kjem seg i lære fullfører fleire. Systematisk arbeid på skulane og auka samarbeid med arbeidslivet i regionane, utarbeiding av felles retningslinjer og struktur på faget Yrkesfagleg fordjuping (YFF) må utarbeidast.

AUD-notat 01/19 frå FIA - evaluering av prosjektet (vedlagt) viser at det er ei endring i korleis lærarane ser på ansvaret dei har for at elevane skal kome seg vidare over til lære. Samstundes viser og rapporten at kartlegging av elevar i høve til interesse og motivasjon er eit lite brukt verkemiddel. Fellesfaga er framleis i liten grad yrkesretta. Dei faga som i følgje lærarane er komne lengst er norsk og engelsk. Vidare viser og rapporten at bruk av ressursteam er godt forankra, og mange av lærarane har kjennskap til dette, men få meiner det er nyttig å bruke ressursteam i høve til å få eleven vidare i lære. Samstundes er verktøyet formidlingsplan lite kjend hjå lærarane, og det er også få som meiner det er nyttig å ha ein slik plan.

Trass i mangelfull forankring av sentrale planar for korleis elevane skal få læreplass kjenner lærarane eit ansvar for at elevane får læreplass, også etter at dei har avslutta Vg2. Mange lærarar meiner yrkesfag-læraren si rolle må vere å ta meir ansvar for å førebu elevane og motivere til å søke læreplass. Lærarane rapporterer og om at dei har behov for meir bedriftskontakt generelt for å sikre at fleire får læreplass.

Rapporten viser også at hjå leiinga ved skulane er oppfatninga at det er meir fokus på å ta ansvar for elevane i den perioden dei er på skulen enn tidlegare. Det som vert trekt fram er kompetanse hjå lærarane, kontaktflate mot næringslivet, viktigheita av fagbrevet i eit kompetanseperspektiv og det å gje eit best mogleg grunnlag på skulen for vegen vidare i utdanningsløpet.

Fylkesrådmannen ser at dette samsvarar med evalueringar som er levert frå rektorar på prosjektskulane.

«Sammen med skolens lærere (YFF) har YFK vært en viktig brikke i å oppnå resultater i forhold til leveransmålene. YFK har vært viktig for vellykkede arrangement som yrkesfagdag, læreplasskonferanser, næringslivsdag, Dette er arrangement som vi har satt i system og laget en felles strategi på. YFK er et supplement til lærerne som i utgangspunktet hadde et kontaktnett ut mot bedrifter. Arbeidet har blitt bedre strukturert og oversiktlig, et arbeid som gjør at skolen får oversikt. YFK er også en pådriver og et supplement ut mot elevene i forhold til både informasjon og motivasjon. Det har også blitt en mye mer enhetlig praksis på de ulike avdelingene. YFK har hjulpet oss til å holde fokus på arbeidet og passe på at tidsfristene blir holdt. Vi i skolen har store utfordringer med de minoritetsspråklige elevene, hvilke tiltak skal settes i verk for at vi skal lykkes med disse? YFK sitt aktive arbeid både mot elever og bedrifter bidrar i større grad til at vi får flere ut i lære.

Med YFK som lokomotiv arbeider skulen meir systematisk.

Mindre avhengig av det personlege nettverket til kvar faglærer. Større fokus på eit 4-årig heilskapleg utdanningsløp».

«Gjennom prosjektet «Auka gjennomføring – fleire ut i lære» har vi som skole satt fokus på det 4-årige utdanningsløpet, en helhetlig opplæring og overgangen fra skole til læretid. Intensjonen slik vi forstår den er at i 2+2 modellen skal skole og arbeidsliv samarbeide om elevenes opplæring over 4 år. Som skole har vi nå mål om at alle elevene som er kvalifisert og ønsker læreplass skal få dette. For å få dette til er det nødvendig med et tett samarbeid med næringslivet/arbeidsliv og vi har utarbeidet en formidlingsplan for de 2 første årene som setter samarbeid med bedrift på dagsorden og har med seg aktiviteter og tiltak som skal bidra til at elevene blir tilsetningsklar.»

Skulane som har delteke i prosjektet og har hatt YKF tilsett, rapporterer om ei endring i måten dei ser oppdraget på. Skulane byrjar å sjå at dei har ansvaret for at eleven skal vere tilsetningsklar og med det kome seg vidare i lære. Skulane har fått eit endra fokus gjennom prosjektet, dei ser at dei må arbeide strukturert og samla, den enkelte skulen vert såleis meir robust. Auka, tettare samarbeid med arbeids- og næringsliv er sett på agendaen, og dette gjev elevane ein meir føreseieleg overgang til lære.

«I skulesamanheng har vi eit større ansvar for at dei (elevane) lukkast. Formidlingsplanen har eit meir tydeleg mål om suksess. Vi føler sterkt for at elevane får lærekontrakt og at dei lukkast. Dette er ei ny endring hos oss. Rektor, Voss vgs».

Representant i styringsgruppa som representerer arbeidslivet tek opp at vedkomande «-- håpar at alt det arbeidet som har blitt gjort og systematisert i prosjektet, vert ein standard for korleis alle skular skal jobbe opp mot bedrifter og kommunar/fylkeskommune. Det bør utarbeidast retningslinjer for korleis alle skal jobbe med koordinering skule/ bedrift, og alle som jobbar med dette fagfeltet, må forplikte seg til å etterleve retningslinjene. Vi har lært mykje gjennom å delta i styringsgruppa for prosjektet, men er diverre framleis undrande til at alt det gode som koordinatorane i prosjektet har fått til, ikkje allereie for lenge sidan er sett i system i heile vidaregåande skule».

Fylkesrådmannen si erfaring frå prosjektet er at skulane må ta eit større ansvar for formidlinga. Oppdraget må vere tydeleg forankra internt på opplæringsavdelinga og i skulane. Dei yrkesfaglege koordinatorane har gjennom prosjektet meldt tilbake at mykje av arbeidet rundt formidling og arbeidet med tenkinga rundt det 4-årige løpet har falle på dei. Det har til tider vore utfordrande å få med seg heile skulen, og dei slit med å vere i tillegg til og ikkje i staden for. I framtida må vi sikre at skulane i enda større grad ser rolla dei har i den heilskaplege 4-årige opplæringa.

Arbeid og prosessar i det heilskaplege 4-årige løpet må etterspørjast og målast i kvalitetssystemet.

Fylkesrådmannen ser at læreplassrekneskapen som er utvikla, er eit system for å fange opp dei som vil slite med å kome seg vidare i lære.

Struktur og verktøy

Det er utvikla struktur og verktøy i høve til at skulen skal ta eit ansvar for at elevane skal kome seg vidare i lære gjennom ein formidlingsplan og læreplassrekneskap.

Formidlingsplan

Formidlingsplanar som vert implementert i skulen sitt ordinære årshjul viser arbeidet skulen gjer med formidling til læreplass og inngår i prosjektskulane sitt årshjul for 18/19. Formidlingsplanen systematiserer arbeidet med elevane i grupper og arbeidet rundt individet. Prosjektet erfarer og evalueringsrapporten viser at formidlingsplanen må implementerast i skulen sitt årshjul for at han skal ha nytteverdi. Skulen må eige oppgåvene som skal gjerast for at eleven skal kome seg vidare i lære.

Læreplassrekneskap

Det er utvikla ein læreplassrekneskap (LPR) for å kunne følgje eleven på vegen til læreplass og skulen si rolle som del av det fireårige løpet. Målet med LPR er tidleg identifisering, kartlegging og oppfølging (IKO) med mål om læreplass etter Vg2.

Status pr:	09.04.2019 kl. 09.13.47											
Skule	Tot. elever	Ønsker påbygg/anna	Ønsker vg3 programfag	Ønsker læreplass	Søkt i Vigo 1. pri	Sendt pers. søknad	Utplassert haust	Utplassert vår	Avtale om læreplass	Ekstra støtte	Læreplass i YFF bedrift	
Slåtthaug videregående skule	181	48	5	128	128	52	174	144	73	26	38	
Sotra videregående skule	159	34	16	109	109	31	128	127	64	6	27	
Stord videregående skule	103	1	13	62	71	25	68	74	50	15	36	
Voss gymnas	52	33	0	18	19	16	37	51	3	2	2	
Voss videregående skule	83	25	0	58	57	31	79	77	14	7	12	
Årstad videregående skule	227	29	11	178	146	75	185	158	31	25	20	
SUM	805	170	45	553	530	230	671	631	235	81	135	

Tal pr 09.04.19 viser at 235 (42,49%) av 553 som ønskjer læreplass har fått avtale om læreplass.

LPR er eit godt verktøy, det styrkar kunnskapsgrunnlaget til skuleeigar og gjer det enkelt for rektor, avdelingsleiar og lærar å ha systematisk internkontroll over eigne elevar og deira veg mot læreplass. Lærar kan no følgje progresjonen til den enkelte eleven i klassen og registrere om eleven har fått læreplass, registrere utplassering i YFF og registrere nye bedrifter til skulen sitt nettverk som skulen samarbeider med og har utplassering hjå. LPR gjev lærar, rektor og skuleeigar eit oppdatert bilete av bedriftsnettverket til skulen, status for den enkelte elev, klasse, utdanningsprogram og skule.

I LPR får ein enkelt opp oversikt over skulens bedriftsnettverk, samarbeidsavtalar, karriere og interessekartlegging for eleven, samt oversikt over YFF og oppfølging i faget, oversikt over søknad til læreplass, kven som har fått seg læreplass og oversikt over dei som kan kome til å slite med å få læreplass. Optimal bruk av systemet i LPR i tillegg til skulens internkontroll i høve til fråvær og undervegsvurderingar gjer det mogleg å tidleg identifisere, kartlegge og lage oppfølgingsplan for dei som vil slite med å skaffe seg læreplass.

Fylkesrådmannen ser at det i prosjektet «Auka gjennomføring – fleire ut i lære» har vore gjennomført fleire tiltak for å styrke samarbeidet mellom skule og arbeidsliv. Eksempel på aktivitetar er

- Bedriftsnettverket til skulen er no systematisert og gjort tilgjengeleg på Utdanning.no
- Læreplass-kickoff og lærlingkonferanse
- Samarbeidsmøte med bedrifter på skulen
- Dialogmøte med opplæringskontor
- Arbeid for fleire læreplassar gjennom oppsøkjande bedriftsbesøk.

Prosjektet har teke initiativ til og gjennomført ei landsdekkande erfaringsssamling der det var rundt 90 deltakarar frå alle fylke med unntak av to, Finnmark og Østfold.

Hordaland fylkeskommune har gjennom prosjektet «Auka gjennomføring- fleire ut i lære» og tilsetjing av yrkesfaglege koordinatarar ved skular i prosjektet utvikla viktige verktøy og opparbeidd ein del erfaring, og dette vart delt med dei andre fylka i ei økt med erfaringsdeling. Nær alle fylkeskommunar har tilsvarande stillingar som YFK i Hordaland - stillingar som formidlingskoordinator, yrkesfagkoordinator, arbeidslivskoordinatorar osv.

Erfaring frå konferansen og respons i høve til Hordaland sitt innlegg var overveldande. Alle fylka meinte dei hadde trong for slike system som prosjektet har utvikla, som læreplassrekneskap og formidlingsplanar. Spørsmålet om ei mogleg profesjonalisering av systemet kom og opp. I tillegg ser ein at ein slik møtearena og slike tema treffer alle fylka. Ein slik møtearena er noko fylka vil ta vidare, og eit anna fylke vil arrangere tilsvarande konferanse ved eit seinare høve.

Yrkesfagleg fordjuping (YFF) er det største programfaget og er i stor grad inngangsbiljetten til ein lærekontrakt, enten etter Vg2 eller Vg1 (1+3-modellen). Dette faget krev mykje samarbeid med næringslivet for å gje elevane den optimale posisjonen for mogleg læreplass. Heile 60 - 70 % av elevar frå Vg2 på landsbasis får seg læreplass gjennom dette faget.

Fylkesrådmannen ser at det er trøng for å få utarbeidd felles retningslinjer som synleggjer struktur og organisering av YFF. Det er store ulikskapar med tanke på korleis skulane nyttar faget YFF. Nokre skular har elevar utplassert på Vg1, medan andre først får utplassering på Vg2.

Tilråding - jakt på eit heilskapleg 4-årig opplæringsløp

Dei yrkesfaglege koordinatorane arbeider med endringsprosessar som omfattar det personlege, systematiske og organisatoriske planet. Fylkesrådmannen meiner desse prosessane tek tid å få fast implementert og få overført til dei andre skulane. Målet er at ein skal skape same kvalitet i heile fylket på sikt. YFF er ein ressurs i tillegg til dei som alt er i skulen. Dersom det skal vere mogleg å få til dei ønska endringane, krev det at nokon har jobben med å drive prosessane, både innan eigen administrasjon og ute i skulane. Prosjektet er planlagt ut 2019, men suksessen i tiltaket er verd å ta vidare i alt arbeid med å sikre eit opplæringsløp der fleire fullfører.

Fylkesrådmannen meiner dei vidaregåande skulane skal ha ei aktiv rolle i formidlingsprosessen frå Vg2 til læreplass. Skulane kan gjennom dette bidra til å auke tal lærebedrifter og tal elevar som får seg læreplass etter Vg2. Ved optimal bruk av skulane sitt handlingsrom innan programfaga og i yrkesfagleg fordjuping oppnår skulen tettare og meir forpliktande samarbeid med arbeidslivet. Skulen får formidlingsansvar i lærefag som har opplæring i bedrift, og med det ansvaret for eleven sin overgang frå Vg2 i skule til opplæring i bedrift. Formidlingsplan for prosess, metodar, rutine og ansvarsfordeling tek i vare det systemretta arbeidet som er utvikla gjennom prosjektet, der det er mål om tidleg formidling til lære.

Implementering av formidlingsplan med aktivitetar både på system- og individnivå må verte ein del av skulens årshjul. Felles retningslinjer og informasjon frå skulane i høve til YFF skal sikre samarbeidet med arbeidslivet og avklare roller og ansvar mellom dei ulike aktørane. Dei vidaregåande skulane skal førebu elevar både fagleg og sosialt for opplæring i bedrift. Gjennom samarbeid med arbeidslivet vert det lagt til rette for at søkjarar til læreplass kan få lærekontrakt/opplæringskontrakt etter Vg2.

Dei vidaregåande skulane får med dette ansvar for avgangselevar fram til dei har skrive under kontrakt med lærebedrift. Dersom avgangselevar ikkje er kvalifisert for overgang til neste trinn skal avgjevarskule sette i verk individuelt tilpassa tilbod, slik at dei kan fullføre opplæringa dei har starta på.

Alternativ fagopplæring i skule (alt. Vg3 i skule) vert sett i gang etter behov. Når eventuelt ei gruppe søkjarar i eit fag står igjen utan læreplass, må skuleeigar ta initiativ til å opprette eit tilbod om alternativ Vg3 i skule i samarbeid med ein eller fleire av dei vidaregåande skulane.

I fag der det står igjen enkeltøkjarar eller få søkjarar må avgjevarskulen vere budd på å sette i gang tilbod om alternativ Vg3 i skule i dei fag det gjeld.

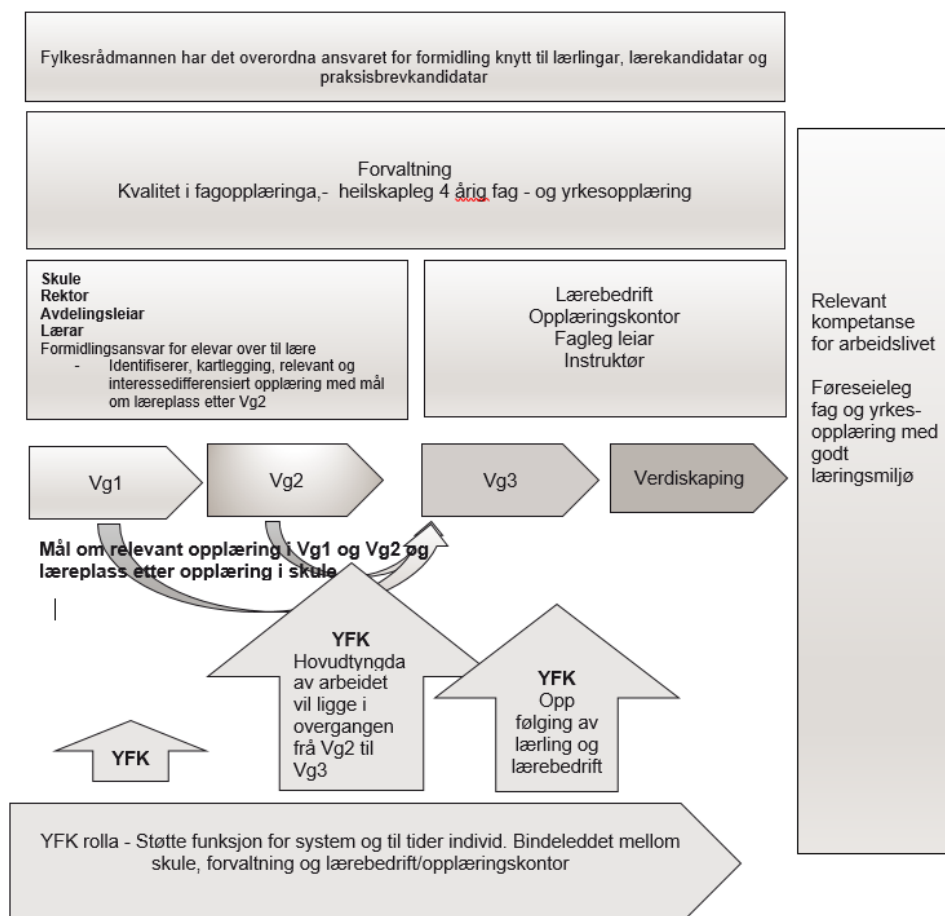
Overgangen mellom skule og bedrift er kritisk for ein del elevar, og det er derfor viktig med eit tett og godt samarbeid mellom skulane, lærebedriftene, opplæringskontor og fylkeskommunen. Områda skulen ligg i, må forplikte seg saman med partane og ha ulike møtearenaer og samarbeidsforum/samarbeidstiltak, til dømes:

- Samarbeidsmøte - nettverk mellom næringslivet og skulen.
- Formaliserte samarbeidsavtalar i YFF
- Læreplasskonferansar
- YFF-faget vert nytta med mål om læreplass.
- Nytte handlingsrommet til skulen
- Metodar for formidling - formidlingsplan inn i skulen sitt årshjul, fokus på ei 4-årig heilskapleg fag - og yrkesopplæring frå dag 1 på yrkesfaglege utdanningsprogram.

- Læreplassverktøyet - IKO-verktøyet og oppfølging av dei som vil slite med å kunne få seg læreplass.

Brubbyggjaren over til lære og oppfølging gjennom lære

Fylkesrådmannen meiner vi med denne modellen set eleven/lærlingen i sentrum og med det får ei teneste som har meirverdi både for individ og system. Det er eit større behov for oppfølging før eleven kjem seg over i lære, når dei kjem i lære fullfører fleire. System og metodar er utvikla, og med det kan YFK-ressursen fordelast på fleire skular i eit område.

Mål om relevant opplæring i Vg1 og Vg2 og læreplass etter opplæring i Vg2 skule

YFK er bindeleddet for å nå mål om ei heilskapleg fag- og yrkesopplæring:

1. Skulen Vg1 - Identifisering, kartlegging av eleven, interesser og mål for utdanningsprogrammet – relevant arbeids-/observasjonspraksis og opplæringsarena i faget YFF, YFK - Støtte for skulen i systemarbeidet
2. Skulen Vg2 - Identifisering, kartlegging av eleven, interesser og mål for utdanningsprogrammet
 - relevant arbeidspraksis og opplæringsarena i faget YFF
 - målretta (IKO) oppfølging med mål om læreplass etter Vg2

YFK - Støtte for skule og lærebedrift i overgangen frå elev til lærling, system- og til tider individ-arbeid. YFK bindeleddet mellom skule, forvaltning og opplæringsbedrift, organisator av felles formidlingsaktivitetar.

3. YFK - rettleie, følgje opp og støtte lærlingar/lærekandidatar og lærebedrifter

Formidling over til lære - forskjell på by og land

Fylkesrådmannen erfarer gjennom prosjektet at det er trong for at ein YFK kan arbeide med systemet slik at ein set skulane betre i stand til å bidra til at fleire ungdommar får prøvd seg i arbeidslivet. Ei samordning av det systematiske arbeidet vil gjere skulane i eit område samla og meir profesjonelle ut mot partane i arbeidslivet. Skulane treng større og betre nettverk av bedrifter både for faget yrkesfagleg fordjuping og for å sikre elevane lik moglegheit til læreplass uavhengig av fagområde og skule.

Det er tydeleg at Bergen med omland er det mest krevjande området, både når det gjeld tal læreplassar i forhold til elevar og det faktum at mange bransjar slit med å rekruttere ungdom. I Bergen var det 33 % av ungdommen frå 10. klasse som valde yrkesfag i 2018, medan det til dømes var 70 % i Nordhordland. Hordaland er eit krevjande fylke å følgje opp. Det er forskjellar mellom by og land, og det er forskjellar mellom bransjar og arbeidsliv.

I Hordaland er om lag 65 % av lærlingane tilslutta eit opplæringskontor, medan dei andre er knytt til einskilte bedrifter. I Sogn og Fjordane er tilsvarande tal 85% i opplæringskontor og 15% i einskilte bedrifter. Sjølv om Hordaland over tid har styrka opplæringskontora og stimulert til at fleire av lærlingane er knytt til opplæringskontor, har tala vore stabile. Vi erfarer og over tid at det ikkje sler særleg ut på gjennomføringa om lærlingane er knytt til kontor eller ikkje. Det er fleire avbrot av kontraktar i opplæringskontor, og det er fleire som stryk på fag- eller sveineprøva av desse lærlingane. Av dei einskilte bedriftene har vi likevel mange av lokomotiva i høve til lærlingordninga i Hordaland: Equinor, Frank Mohn-konsernet, Radøy-gruppen, Rolls Royce osv. Dette er bedrifter der lærlingordninga står sterkt i bedriftskulturen, der svært få/ingen verken sluttar eller stryk på fagprøva. Dette er også populære lærebedrifter der det kan vere vanskeleg å få læreplass.

Risikovurdering - kven treng følgjast opp?

	2017		2018		2017	2018
	Bestått	Ikkje bestått	Bestått	Ikkje bestått	Sluttarar*	Andel kontraktar
Sjølvestendige	90 %	10 %	90 %	10 %	29 %	35 %
Opplæringskontor	89 %	11 %	88 %	12 %	71 %	65 %

Støtte over i lære og oppfølging i lære

Fylkeskommunen har i dag fem YFK som opererer på seks vidaregåande skular. Fylkeskommunen har også i tre år statlege midlar til ein stilling til. I denne stillinga er så langt ingen tilsett. Sogn og Fjordane har tilsett ein person i høve til desse statlege midlane.

Av erfaring veit vi at dei som har minst sjanse for å lukkast i vidaregåande opplæring (vgo) er dei med mindre enn 3 i snitt ved inntak til vgo. Tal frå kvalitetsmeldinga for 2018 viser at av elevar med meir enn 45 grunnskulepoeng fullførte og bestod meir enn 94 % skuleåret 2017/18. Alle elevar med over 60 grunnskulepoeng fullførte og bestod i 2017/18, medan berre 56 % av elevane med 25-30 grunnskulepoeng fullførte og bestod. Dei fleste av desse elevane finn vi igjen på yrkesfag. Desse elevane må systematisk følgjast opp på skulen (IKO). Nokre av dei treng at det vert laga ein plan for sluttkompetanse, og ein del treng støtte i overgang til lære frå Vg2 til Vg3. Bedrifter som satsar på desse elevane, vil ha trong for støtte og rettleiing når eleven startar eit opplæringsløp i bedrift.

Samanhengen mellom grunnskulekarakter og fullført og bestått er ikkje like eintydig når ein ser resultat fullført og bestått med fag- sveineprøve. Tal viser oss at elevar ved EL i snitt hadde 39,3 grunnskulepoeng og ei gjennomføring på 91,6 %. Det er også andre faktorar enn grunnskulekarakter som spelar inn når det gjeld grad av fullføring.

Fylkesrådmannen meiner at ein gjennom å spisse og optimalisere ressursbruken inn mot denne gruppa bidreg til ein betre leveranse av tenester. I høve til oppfølging av lærebedrifter og oppfølging i høve til overgang til lære frå skulen i eit område ser fylkesrådmannen det er trong for ressursar til å støtte skulane i dette arbeidet. Desse personane har vi i Hordaland fem av i dag – YFK. YFK er godt innarbeidd med arbeidsoppgåvene som må gjerast for å lukkast. Sogn og Fjordane har i dag delvis tilsvarande ressursar i skulen.

Fylkesrådmannen ønskjer ei heilskapleg fag- og yrkesopplæring, tett på brukarane, og dette kan nåast gjennom å implementere verktøy og struktur i skulane. YFK-tilsett som kan støtte skular i eit område med systemarbeidet, støtte lærlingar og lærebedrifter i overgangen og undervegs i læreløpet der det trengst. I Hordaland formidlar vi 1800 rettselevar kvart år, og vi står att med 150 elevar som vil trenge ekstra merksemd. Systematisk IKO-arbeid i skulen, støtta av YFK, gjennomføring av aktivitetar og fokus på at eleven skal være tilsettingsklar etter Vg2 vil på sikt gje resultat.

Fylkesrådmannen meiner at det i tillegg til system- og endringsarbeid er trong for å arbeide målretta med følgjande oppgåver for å kunne ha ei føreseieleg fag- og yrkesopplæring i fylket:

- Rekruttere/vedlikehalde bedrifter i lærlingordninga
- Følge opp LPR, bruk av YFF, skulen si involvering i fireårsløpet, avtaler med bedrifter osv
- Støtte i overgangen til lære for dei elvane som ikkje har fått seg læreplass, kartlegging, samarbeid med andre aktørar, PPT, NAV, opplæringskontor og sjølvstendige bedrifter.
- Møte igjen både ungdom og bedrift fyrste halvår i læretida (dei som vi veit har utfordringar)
- Vere støtte og ressurs for bedrifter undervegs i læretida
- Følge opp at eventuelle manglar i høve til teori hjå lærlingane vert retta opp

Kvalitet i fag- og yrkesopplæringa

Fylkesrådmannen meiner vi med dette vil kunne betre kvaliteten på arbeidet som vert gjort, gjennom IKO-arbeidet i skulen og gjennom YFK. Meirverdi vidare vil vere å få utvikla og teke i bruk elektronisk system for å vere tett på i høve til internkontroll for alle lærlingar og lærebedrifter. Opplæring i bedrift krev intern opplæringsplan og halvtårssamtale med kvar lærling.